

Muzej povezan s računalnom mrežom ima pristup mnogim izvorima obavijesti i "virtualnim zbirkami" kojima pristup s ciljem konzultacije nije jednostavan, ali kojemu se može davati "input" na različitim razinama. Kako bi, primjerice, muzeji mogli iskoristiti Internet? Muzeji danas Internet vide više kao sredstvo za publicitet i promidžbu svojih programa nego kao stvarno pedagoško oruđe. No, premda je Internet djelotvoran komercijalni izlog, on također otvara nove muzeografske vidike i može igrati važnu ulogu u demokratizaciji znanja. Tako je, primjerice, tijekom ljeta 1996. godine Muzej likovnih umjetnosti u San Franciscu cjelokupnu zbirku predocio na Internetu u obliku fotografija (koje se mogu povećati) i kataloških jedinica svih djela, uključujući ona pohranjena u sanducima ili u podrumu, i time prikazao svoju građu svima koji su bili u prigodi. Time su izdavači mogli odabrati gotovo nepoznate dokumente, javnost je imala pristup djelima koja nikad nisu bila izlagana zbog svoje krhkosti. Zadatak širenja obavijesti s pravom pripada knjižnici, a ona se, da bi ga potpuno ispunila, mora preoblikovati u stvaran centar dokumentarnih izvora, prikupljajući sve obavijesti kojima muzej raspolaze i prosljeđujući ih na zahtjev i u raznim oblicima unutar ustanove i izvan nje.³

Prijevod s engleskog: Tomislav Pisk

* Hidden treasure: museum libraries and documentation centres, Museum International, vol.49, No 3(159) 1997., str.43-48.

Biljeske:

1. Raznolikost naziva dokumentacijskih centara pri muzejima jasno odražava zbrku u njihovim namjenama. Ipak, čini se da najstariji muzeji imaju knjižnice, dok noviji muzeji imaju dokumentacijske centre, a neki ih muzeji razlikuju i imaju i jedno i drugo. Neke knjižnice bave se razvijenom dokumentacijskom djelatnošću, a nekolicina dokumentacijskih centara raspolaze velikim knjižnicama. Radi jednostavnosti, naziv "knjižnica" u ovom se tekstu rabi u općenitom smislu dokumentacijskoga centra.
2. Vidi "The Scottish Museums Council: A Model of Museum Support", Museum International, broj 191 (Svezak 48, broj 3, 1996.)
3. Prostor nam ne dopušta objavljivanje podrobne bibliografije priložene uz izvornik. Moguće ju je dobiti na zahtjev od Museum International.

KUĆA VICTORA HUGOA *

("Voljeti znači djelovati")

Danielle Malinari

Početak trećeg tisućljeća obilježit će dvostruka proslava vezana za promicanje francuske i pariške književnosti i baštine. Godina 2002. je obljetnica rođenja Victora Hugoa i stota obljetnica otvaranja njemu posvećenog muzeja, na Place des Vosges u Parizu.

Kuća Victora Huga otvorena je prvenstveno zahvaljujući volji i velikodušnosti prijatelja i su-izvršitelja Hugoove oporuke književnog djela, Paula Meuricea (1818. – 1905), novinara i književnika, koji je time zauvijek potvrdio svoje divljenje prema Victor Hugou.

Mjesto je izabrano s obzirom na šesnaestogodišnji (1832. – 1848.) boravak Victora Hugoa na drugom katu palače Rohan-Guemenoo, stanu od približno 200 četvornih metara, čiji su balkoni (danas nepostojeći) gledali na taj trg, tada zvan Place Royale. Zgrada je 1902. godine postala vlasništvo grada Pariza i u nju je smještena škola, a istjecanje najma školi omogućilo je uređenje muzeja, koji je time dobio mnogo veći prostor od onoga u kojem je književnik nekad živio, iako nije raspolagao stambenim prostorom predviđenim pri gradnji palače za Isacca Arnaulda, na samom početku XVII. stoljeća.

Kao što možemo i pretpostaviti, prostor je tijekom više od pola stoljeća pretrpio neke promjene, osobito one vezane uz specifične potrebe škole. Nestao je hodnik koji je vodio do soba, jednako kao i pregradni zidovi soba prema dvorištu i oni prema kuhinji i blagovaonici.

Namještaj iz stana najprije je 1848. preseljen u Rue de l'Isly broj 5, a potom u Rue de la Tour d'Auvergne broj 37. Mnogi komadi namještaja koje tada nisu iselili, prodani su u lipnju 1852. godine. Tako je najvažnija zadaća bila posjetiteljima ponovno dočarati Victoru Hugou tako drago ozračje.

Danas, nakon predsoblja koje podsjeća na godine i mjesta vezana uz djetinjstvo, na obitelj Victora i Adele Hugo, te prve objavljene radove mladog, rano sazrelog pjesničkog genija, slijedi salon tapetiran crvenim damastom, s teškim dvostrukim svilenim zavjesama, s mramornim i pozlaćenim drvenim konzolama i venecijanskim ogledalom, što na najbolji mogući način podsjeća na građanski ugođaj koji je vladao večernjim zabavama o kojima su glas pronijeli stalni gosti.

Donacija Paula Meuricea (nekoliko stotina crteža Victora Hugoa, slika i skulptura suvremenih umjetnika nastalih u čast piscu i njegovom djelu, grafika, karikatura, izdanja, komada namještaja) dopunjena je prilikom otvorenja muzeja zbirkom koja je

pripadala Louisu Kochu, nećaku Juliette Drouet. Zbirka se sastojala od slika na drvu iz kineskog salona i raznolika namještaja srednjovjekovna nadahnuća, koje je pjesnik osmislio za gostinjsku sobu kuće Hauteville Fairy u Ouerneseyu, koju je popola kupio s Juliette Drouet. Na njegov dizajnerski dar možemo se podsjetit u dvije sobe stana na Place des Vosges, u kojima su namještaj i slike na drvu ponovno raspoređeni na vrlo uvjerljiv način. Unuci Georges i Jeanno, koji su svojom mladošću uveselili Hugoove stare dane i nadahnuli ga za djelo "L'Art d'être grand-père" iz 1877., omogućili su razgledavanja sobe u aveniji Elau, kasnije nazvanom avenija Victor Hugo, u znak počasti piscu za njegov osamdeseti rođendan, u kojoj je umro 22. svibnja 1885. Iznimno vjerna rekonstrukcija te sobe pruža jedinstven iskaz koji govori o postojanoj sklonosti pjesnika prema medievalnom stilu i svojevrsnoj dekorativnoj pretjeranosti.

Doista, upravo kuća Hauteville u Guerneseyu, koju je prognani pjesnik kupio 1856. te ondje živio u izgnanstvu do 1870. godine, najuočljivije izražava njegov dekoraterski dar koji je rado isticao, izjavljujući Viollet-le-Duc: "Šteta što sam postao pjesnik, kakav bih samo arhitekt bio", ili pak piscu Julesu Claretieu: "Kada dođete u Guernese, vidjet ćete da sam promašio profesiju: rođen sam za dekoratera."

Godine 1927. koju je obilježila proslava 100. obljetnice romantizma, tu su kuću, koju je pjesnik sam namjestio i uredio, Jeanne i troje Georgesove djece (Jean, Marguerite i Francois), darovali gradu Parizu koji je time postao vlasnikom dviju lokacija na kojima je Victor Hugo (koji se često selio) najduže živio i koje, međusobno se nadopunjavajući svojim bogatstvom odražavaju raskoš i raznolikost njegovoga književnog djela.

Dobro sačuvana, kuća Hauteville danas je otvorena posjetiteljima šest mjeseci na godinu, od travnja do listopada i naši dvojezični vodiči svake sezone dočekaju znatan broj posjetitelje među kojima je 40 posto Francuza. Naš zadatak je, sukladno postojećim normama sigurnosti, osiguranja i muzeografije, restaurirati kuću i obnoviti autentično uređenje tamo gdje je to moguće. Ove će godine započeti opsežni radovi na restauraciji najvišeg kata, omiljenog radnog mjesta pjesnika gdje je i nastao veliki dio Hugoovog opusa, na kojem će se napraviti promatračnica, staklenik što se nadvija nad oceanom.

Zahvaljujući podacima dobivenim sa starih fotografija iz ostavštine (među kojima su one koje je Edmond Bacot snimio 1862. godine) i vrlo pomnom radu, pronađeni su komadići originalnih zidnih tkanina, što će omogućiti njihovu vjernu rekonstrukciju. Jedna od soba Victor Hugoa uskoro će biti otvorena za posjetitelje u svom izvornom uređenju.

Veoma vrijedna zbirka crteža Victor Hugoa (više od 650 radova) neosporno čini biser fonda koju kupuje, ali i darovi i ostavštine, nastavljaju obogaćivati. Ove godine kupljena su tri crteža Victor

Hugoa, od kojih su dva apstraktna rada. Neosporno inovatorski karakter tog dijela grafičkog opusa još iz vremena prije izgnanstva, određuje Hugoa kao preteču.

Za muzej je vrlo važna i bogata biblioteka s 9.000 naslova mahom originalnih izdanja, među kojima su i iznimno vrijedna izdanja, kao što je drugo izdanje Cvjetova zla s posvetom Charlesa Baudelaira Victoru Hugou ili pak primjerak Kontemplacija koji je pripada Adeli Hugo. Muzej je otvoren znanstvenicima i stručnjacima iz Francuske i inozemstva, što omogućuje stvaranje veza nužnih za njegovo obnavljanje i promicanje.

Zahvaljujući suglasnosti grada Pariza, već petnaestak godina znanstveni istraživač CNRS-a i stručnjak za prepisku Victora Hugoa, radi u muzeju na bogatom fondu rukopisa (više tisuća jedinica). Ta suradnja je olakšala objavljivanje prva dva sveska "Obiteljska prepiska i intimni spisi Victora Hugoa od 1802. do 1839." (nakladnik Robert Laffont), a treća knjiga je pred objavljivanjem.

Grafike, slike, skulpture, odjeća i razni predmeti također su sačuvani, restaurirani, proučavani, a u pripremi su i znanstvene publikacije koje obrađuju najvažnije dijelove ove zbirke.

Ako je osnivanje muzeja Victora Hugoa početkom 20. stoljeća bilo izrazito napredna ideja (pjesnik to vjerojatno ne bi zanjekao), a muzej postao prvim monografskim muzejom u Parizu u doba kada nigdje u Francuskoj nije postojao muzej posvećen nekom književniku, ta posebnost danas više nije dovoljna da bi privukla posjetitelje pri obilasku sve brojnijih muzeja i spomen-domova, kulturnih centara i galerija. Danas više nije dovoljno postojati, treba djelovati.

Kvalitetom, obiljem i bogatstvom svoga opusa, Victor Hugo je do danas svakako ostao iznimno utjecajna ličnost. Njegov književni opus redovno je zastupljen u školskim programima osnovnih i srednjih škola, što jamči posjet brojnih školskih grupa. Svjesni svoje pedagoške zadaće, činilo nam se iznimno važnim za te obilaskе obučiti mlade stručnjake, postaviti dvojezične informativne panoe, uvesti posjete Hugoovu stanu svakog prvog četvrtka u mjesecu u 14h30. Tijekom 1998. godine uvest ćemo audio-vodiča i organizirati predavanja za osobe oštećenog sluha na jeziku gluhonijemih. Budući da muzej također mora biti pristupačan i najmlađima, pa i pružati elemente igre, tematski ciklusi priča, lišeni prikrivene pedagoške namjere, omogućuje im već u dobi od pet godina, da bez napora otkrivaju muzej i da pamte, u okviru izabranih tema, dijelova književnog opusa i biografske podatke Victora Hugoa.

Proširivanje prostora muzeja, koje upravo razmatramo, trebalo bi uskoro omogućiti otvaranje pedagoških radionica kao i racionalizaciju prijamnog odjela i pratećih službi. Ako je kuća Victora Hugoa do sada mogla računati na međunarodni ugled pisca i na pomalo voajerističku radoznalost izazvanu terminom

“kuća”, uvijek privlačeci određeni broj turista i posjetitelja, danas je nužno organizirati motivirajuća događanja, kako bi publika ostala vjerna i naravno, ako je moguće, postala još brojnija. Tematske izložbe izmjenjuju se sa zahtjevnim projektima na kojima možemo surađivati s velikim muzejima za umjetnost XIX. stoljeća. Tako je u dvije dvorane na prvom katu (rezerviranom za stalni postav i povremene izložbe), upravo postavljena tematska izložba u ciklusu “Poziv u muzej” čija je tema ove godine bila “Muzej kao mjesto razmjene i otkrivanja kultura u njihovim različitostima”. Naša zbirka posjeduje dragocjenu tursku vojnu zastavu iz 17. stoljeća (rijedak primjer do danas sačuvanog namještaja iz stana na Place Royale), te nam se činilo opravdanim započeti s njezinim proučavanjem i povezati taj predmet islamske umjetnosti sklonošću i interesom koje je autor “Orijentalki” uvijek iskazivao za te krajeve u koje sam nikada nije kročio.

Dok će godina 2000. u suradnji s Comedie francaise biti postavljena velika izložba o dramskom dijelu opusa Victora Hugoa, krajem 1998. tijekom “Mjeseca fotografije” u Parizu, postaviti će se jednako velika izložba na temu “Victor Hugo i fotografije iz progonstva”, u suradnji s muzejom Orsay, a katalog izložbe zajednički će objaviti Reunion des musees nationaux i Paris-Musees.

U nastavku izložbe koja svjedoči o iskrenom oduševljenju Victora Hugoa za fotografski medij, još jednom primjerku njegove naprednosti kao i nepogrešiva predosjećanja, jedan suvremeni fotograf predstaviti će dio radova nastalih na naš zahtjev u kući Hauteville, u posebnom katalogu čiji će suizdavači biti Paris Musees i Paris Audiovisuel.

Tijekom trajanja tih dviju izložbi, organizirat ćemo predavanja na istu temu, kao i susret s umjetnikom. Takve popratne manifestacije, za koje je ulaz slobodan, a vezane su uz neki događaj, organizirali smo već tri puta ove godine i vjerojatno ćemo ih nastaviti.

Povezivanje muzeja s aktualnim kulturnim i umjetničkim žarištima i događajima dinamiziralo je našu djelatnost, pa ćemo nastojati održati te veze, posebice s “Mjesecom fotografije”, čija brojna publika pokazuje zanimanje za naš znanstveni rad na fotografskom dijelu ostavštine koja broji nekoliko stotina fotografija, te će on tako doprijeti do velikog broja stručnjaka i ljubitelja fotografije.

Budući da aktivnosti naših odsjeka moraju pratiti njihovo obogaćivanje, ove godine kupili smo do sad neobjavljenu reportažu arhitekta Alfreda Normanda o pogrebu Victora Hugoa. Cjelina od petnaestak fotografija dopunila je reprezentativan fond o pjesnikovu pogrebu. Posebno je zanimljiva jer je popraćena bilješkama te tako pruža potanke podatke o tijeku svečanosti.

Te aktivnosti, koje danas oglašava posebna propagandna služba muzeja, dinamiziraju ga stvarajući identitet koji prelazi granice pojmovna kulta i uspomene. Istodobno, posudbe pridonose međunarodnom promicanju opusa Victora Hugoa i multidisciplinarnosti zbirke. Tako se u travnju 1998. velika retrospektiva grafičkog opusa V. Hugoa u Drawing Centeru u New Yorku, izložba iznimne vrijednosti upravo zahvaljujući velikom broju kvalitetnih posudbi muzeja.

Posudbe velikim izložbama poput Paris-Bruxelles, Heine ili trenutno u Parizu postavljene Marianne i Germania, također su omogućile suradnju s muzejima i međunarodnim stručnjacima. Cjelokupna aktivnost koju omogućava raznovrsnost fonda, bogatstvo i stalna aktualnost opusa Victora Hugoa, kao i njezini mehanizmi djelovanja, čine ovo mjesto specifičnim muzejom, na koji se ograničavajući termini poput kuće književnika ili književnog doma vrlo loše mogu primijeniti.

S francuskog prevela: Nevena Tudor

‘Musées et collections publiques de France, br. 1(218), 1998., str. 30 – 40